

„Proti vodi nihče ne pluje“ — opomnil je vezir.

„Tudi svojega življenja ne obvaruje, kdor drzovito nastavlja svoj obraz, kedar „samum“ pesek pred seboj goni po pustini“ — pristavil je Timurtaš.

„Nujte torej vi“ — obrnil se je Bajazet v paše in emire, a nenehoma je zasmeh igral okrog njegovih usten, „vi mladi orli in izkušeni vojščaki, kateri še nikoli niste umikali se sovražniku, temuč poskakavali ste radostnih obrazov v boji, — poskusite vi, ter uženite upornike, prisezam vam na prorokovo brado, kedor mi jih ukroti, da bode poleg mene prvi v sultaniji.“

Emiri so molčali, povešali so glave, nobeden izmed njih se ni upal po robu postaviti upornikom, katerih vrišč se je glasnejše in glasnejše — in grozovitejše razlegal po sobanah; le Ali-beg je skočil naprej.

„Padišah, gospod moj!“ — vskliknil je razpaljen, „upornega vala ne morem zadržati, umrjem pa tebi jako rad.“

A uže je bežal iz sobane.

„Stoj!“ — zadržal ga je o begu zapovedniški glas sultanov, ki je ognjeno pogledal va nj. — „Bismillah! tvoje življenje mi je predrago, da bi ga mogel žrtvovati svojemu veljaštvu. Eden mi je vendar le veren ostal do poslednjega trenutka; kdo bi mogel trditi, da je konec mojega gospodstva?“ — povprašal je jasnega obraza.

„To so le besede, dejanja pa ni nikakoršnega“ — posmehaval se je Štepan — „besede odnaša veter, kakor ginejo pene na vodi; idi, Topličanin!“ — rekel je sam vojvodi — „otmiva vsaj mojo sestro. Vojvoda je prikimal z glavo in korakal za Štepanom.“

„Idita, le idita, zmočenca“ — zasmehaval je Bajazet njiju početje — „kavrini ne znajo, kakov je razdraženih šakalov značaj. Ali že je čas!“ — opomnil je sam sebi in odšel, njegovo telo se je zdelo človeku, da raste, mirna odločnost, kakoršna pristuje mogočnemu gospodarju o odločilnih dobah, naselila se mu je na obrazi, zedinila se je z izrazom take čestitosti, kateri se glava, rada ali nerada, častitljivo vklanja, usta pa vselej umolknejo vsled nenadne bojazni.

Koraknil je bil stoprv nekočkrat, kar se je vstavil, vstavila sta se tudi Štepan in Topličanin, duri v skrivnostne prostore v haremu so se hotele odpreti — in mirno so se odprle resnično, stopila je v sobano neka ženska sè zavojem, peljala je za roko blezu dvanajstletnega dečka.

Mladič, o katerem si težko določil, ali je že mladenič ali še deček, kajti stal je na razpotji iz deških let v mladeniška leta, — le-ta je šel jej tikoma za petama, le priprl je duri in ostal na pragu, roci je imel na prsih prekrižani, ognjenih oči je pazil na vzvišeno žensko, ki je ponosno vklonjene glave na lahko premikala se naprej, — čudovito je bilo to, kako so mladičeve prsi mogle toliko ognja pošiljati v njegove oči.

„Milica!“ — vskriknila sta Štepan in Topličanin — oba kmalu, ko hitro se je bila ženska prikazala na pragu.

Ni jej na mari bil ta vskrik, kakor bi ju ne bilo tū bilo, tako je ta ženska stopala naravnost k sultanu.

„Kedo je poslal te lê-sem, hosudarka?“ — povprašal je Bajazet — „tū ni ugodno in časa ni, da bi se tiho ali milostno razgovarjali“ — pristavil je, prošnil ga je dih lahko nevolje, — „a kaj zahteva sin o tej uri?“

„Pripeljala sem svojega sina“ — odgovorila je ženska z odločnim glasom — in tako jasnim, da je prodiral celó zunaj razsajajoče upitje, — „pripeljala sem ga, zato da mu oča pokaže, kako se mora junašk vladar vesti o takih prilikah, kakoršna je današnja prilika.“

Splošen zavzeten glas se je razgrnil po sobani — kakor bi bil začaral kdo, tako brzo je zibnila vsa bojazen, vsa neodločnost emirom z obrazov, njih oči so

se iskriale vsled same vojskoljubosti, vse pesti so objemale jataganom ročaje.

„Neuklonljiva Libanonska palma, predraga huriska!“ — vskliknil je Bajazet in po pravici čudil se — „katera ženska se more tebi enačiti?“

„Idimo, padišah, jasni moj gospod!“ — začel je prigovarjati stari Timurtaš razpaljen, zábil je o svojem razpalu do čela na svoje sužnjiško hinavstvo — „idimo in pokaznimo cholest teh psov, ki njih uporni ščeket skruni tvojega serralja sveto zidovje.“

„Allah-Akhbar!“ — vskriknil je Bajazet — „mojih emirov bojazljiva srca so se nenadoma promenila v levja srca, a to čudo se je zgodilo samo vsled tvoje čarlastosti, hosudarka! kedo bi se ne pokoril tebi, a kedo bi se čudil meni, tvojemu slugi, ker se moj duh pokorí ti, ker so zmetene moje misli? — Le kričite, kričite“ — napretil je z roko dvoru, od kodar je vsteklo razlegal se in hujše in hujše divjalo orožje, njegov brenkot — „le kričite, predno vam zamašim grla, dosti imam še časa, da proglasim, da pokolenje tvojega naročja, hosudarka! oslavi Mohamedansko državo, da jo poveča, da bode strašna vsemu svetu!“ — grozil se je, kakor bi bil kak prorošk duh govoril iz njega. „Ali si čul, Mohamed, sin moj, rajskega ptiča sin sè srcem kraljevske orlice?“ — povprašal je in sklonil se k dečku.

Mladiču niso bile na mari te besede, ni bil na mari mu bliščeči zbor, vaje bil že tega, da so največi mogotci v prah sklanjali pred njim, pred dečkom, gledal je le umorjenega age trup, sočutno sicer, ali brezi vsakoršne bojazni, brezi studa.

(Dalje prihodnjič.)

Obrazi iz življenja.

I.

Žganje.

Bil mi je sošolec. Kdo je bil? Krstimo ga za Jerneja in dajmo mu priimek Kopač. Na imenu ni nič ležeče. Da je človek le pošten.

Tedaj Jernej Kopač bil mi je sošolec. Učila sva se dobro, on še bolje od mene. Stariši nama niso mogli veliko pomagati — ne njemu ne meni. Vendar sva rila in rila naprej. Po večkrat sva bila lačna.

Oče njegov je bil ponosen na Jernejčeta. Kedar je bil na počitnicah, je hodil v cerkev v klop tje pred oltar in ženske so šepetale: „to bo lep gospod“. Materi je pri tem srce igralo. Domači fantje njegove starosti pa so ga pisano gledali in marsikater trden kmet je godrnjal: „Glej ga berača! On bo enkrat gospod, moj Janez pa blapec. Njegov oče je bajtar, jaz pa sem gruntar“. Kedar je ob delavnikih domá legel v senco in bral, je godrnjala vsa vas: „Mi moramo v vročini delati, ta pa tam-le v senci lenobo pase.“ Počitnice mu tedaj niso bile prijetne, a on se ni dosti brigal za hude jezike. Večkrat je bil v „farovžu“, marsikdaj šel z gospodom kaplanom po polji se sprehajat. Tudi to ni bilo ljudem všeč. Odkrivali so se le „gospodu“, „študentu“ ne. Tudi ga niso hoteli vikati — še tedaj ne, ko je bil že čez peto šolo. Tako je navada po kmetih.

Učil se je dobro. Pridnim učencem so profesorji naklanjali instrukcije. Tudi Kopač je bil „štruftar“. Prišel je v gospôsko hišo. Tam je imel hrano in stanovanje, pa še po 6 gld. na mesec. Odslej ni od doma nič več potreboval. Ko je vodil svoje učence ven iz mesta, se je lesketal v lepi obleki. Na glavi visok klobuk, v rokah šibko palčico. Pečal se je le bolj z gosposkimi součenci „škrici“, nas je zanemarjal. Mi smo nosili le na pol gosposko obleko in okorne škornje, ki niso škripale.

A kmalu je začel zaostajati v šoli. Profesorji so majali glave. Prizanašali pa so mu, ker je bil čedno opravljen. Prvo leto se je pomaknil za kakih deset stopinj nazaj. Na počitnice ni šel več domú, ampak z gospodo nekam z mesta.

Drugo leto je bil v šoli zjutraj večkrat zaspan. Včasih ni prinesel svoje naloge. Tudi je redkokrat znal, česar je bil prašan. Izgovarjal se je, da ga glava boli. Sem ter tje ga tudi v šolo ni bilo. Nekega dne je bil poklican k direktorju. Brez vzroka se kaj tacega ni nikdar pripetilo. Nekaj dni je bil potem zelo čmeren in zamišljen. Povedal nam pa ni, kaj je imel opraviti pri direktorji.

Nekaj tednov pozneje bil je poklican pred zbor profesorjev, to je, konferenco. Zakaj? Mi smo že vedeli, da hodi po krčmah v družbi drugih, ne dijakov. A mi ga nismo zatožili. Tudi mi smo radi šli na kak maselček piva ali vina, če smo le kaj groša imeli za to. Toda to je bilo redko kdaj in zmiraj le po dnevi. Konec prvega polletja je dobil Kopač slabše spričalo. V zadržanji je bil pokaran. Potem so mu kmalu tudi v gosposki hiši odpovedali. Zopet so morali stariši pomagati. Dobil je sicer nekoliko dijakov za poduk, pa si je malo zaslužil. Učil se je nekoliko bolje. Stanoval je pri neki gospodinji, ki mu je prepuščala hišni ključ. Večkrat je prihajal pozno ponoči domú.

Nekega večera gredé domú ob vodi sliši pljusk, kakor da bi kdo bil v vodo padel. Res zagleda neko brcanje in kroženje valov. Brž skoči v vodo in privleče ž nje človeka. Rešil ga je gotove smrti. Za to je dobil memo pohvale tudi določeno nagrado. To so mu bili dnevi potem veseli. A niso bili dolgi, čez par tednov je bil zopet suh, kakor mi. Tudi glava ga zjutraj ni več bolela. Poprijel se je vnovič knjig in nalog in popravil dvojke. Izdelal je šolo, a bil je vendar že bolj med zadnjimi.

Domá so ljudje glasno govorili, da ta ne bo nikdar „gospod“ (duhoven), ker je preveč posveten. Materi je bilo milo pri srcu. Večkrat je bitko jokala. Oče pa ni rekel nič. Jernej bi bil pač rad šel na Dunaj ali v Gradec. Kam pa bo šel brez denarja? Sila kola lomi. Jernej Kopač se oglasi za sprejem v alumnat. Bil je sprejet, mati zelo vesela, oče pa je zopet odprl svojo „kumerno“ mošnjico. Vaščanska dekleta mu zložé za novo, dolgo, črno suknjo, ker so se veselile nove maše.

Prišlo pa je drugače. Nekega večera so zlekli v semenišči Jernejeve čevlje spod postelje. To bi ne bilo nič čudnega, a v čevljih je tičal Jernej sam. Soba je bila napolnjena soparice vinske. Drug dan Jernej ni več spal v semenišči, v semeniški kuhinji se ni več kuhalo za-nj. Oče je bil že prej umrl, kmalu za njim mati. Žalosti? Kdo vé!

(Dal. prih.)

Zgodovinska panorama.

Magjari leta 1848. in 1849.

Ko sem unidan „Novice“ od leta 1848. prebiral o zadevah našega šolstva, našel sem v „novičarji“ toliko zanimivega zgodovinskega gradiva, ki se tiče Magjarov in tadanjih razmer med Magjari in Hrvati, da mislim vstreči čitateljem „Novic“, ako jim Magjare, ki dandanes v Avstriji hočejo na prvih goslih gosti, predstavim v panorami, v kateri se poleg družega tudi to vidi, zakaj so Magjari tako srditi sovražniki Rusov in tako živi pobratimi Turkov. Navajal bodem vse v tistih kratkih črticah, kakor se nahajajo v posamesnih listih „Novic“ l. 1848. in 1849. Te črtice so pač žive

priče, kdo je takrat branil Avstrijo in kdo jo je razdiral. Po njih se lahko sodijo dogodbe današnje.

Začnimo tedaj!

„Hrvatje in Ogri se pripravljajo na vojsko drug zoper družega. Zdaj so začeli že nemški časniki spoznavati, da Hrvaška reč je pravična in da je Magjare sama ošabnost s slepoto udarila.“ (List 19. julija 1848.)

„Sliši se, da so bili Magjari v boji s Srbi in Hrvati 15. dne julija hudo našeškani. Božja pravica!“ (List 26. julija 1848.)

„Dozdaj se še ni nič zvedelo, kaj da je nadvojvoda Janez (cesar Ferdinand je namreč takrat bežal iz Dunaja in bival v Innspruku v Tirolih, nadvojvoda Janez pa je bil namestnik cesarjev) določil za vkrotenje razburjenih Magjarov in opravičenje lojalnih Hrvatov.“ Ban Jelačić je ravno zdaj v veliki slavi na Dunaji in ondi po sklepu Hrvaškega deželnega zbora tirja 3 reči: 1) da cesarstvo celo ostane, kakor je bilo dozdej, 2) da trojedna kraljevina ne bo pod Magjarsko oblastjo, ampak samostojna pod našim cesarjem; 3) da se svobodno razvija narodnost slovanska. Bodo li Magjari kdaj spoznali, da se noben narod dandanes ne dá več zatirati?“ (List 2. avgusta 1848.)

„Z veliko žalostjo slišimo (Bog daj, da bi ne bilo res!), da razpor med Ogri in Hrvati ni poravnán in da se kmalu začne krvav boj. Vsaka kaplja krvi, ki jo bodo bratje naši Hrvatje prelili za svojo pravično reč, bo Magjarom težko na srce padla. Pa vsaj tako ljudstvo, ki se je nezvesto od našega cesarstva ločilo, ki nas je v sili zapustilo, da noče vojakov na Laško Avstriji na pomoč pošiljati, se za plačevanje državnih dolgov ne zmeni in s puntarji v en rog trobi, — vsaj tako ljudstvo nima vesti. Pravični Bog bo pomagal Hrvatom, da bodo naposled Magjare v njih domovino — v Azijo — nazaj zapodili.“ (List 9. avgusta 1848.)

„Kako se Magjari v boji s Srbi obnašajo, je v „Gräulthaten der Magjaren; officieller Bericht an das Hauptcomité in Karlovic 14. August 1848“ popisano tako-le: 5. dan avgusta smo po bitvi bili pri Veldvaru cerkvi, — pa kaj najdemo tam! Vrata s šteklov vržena, v cerkvi stoli in škofov sedež razbiti, podoba Matere Božje vsa prestreljena, podobe svetnikov po tleh razmetane, vse lampice razbite, tabernakel odprt, presveto rešnje teló oskrunjeno, sv. olje raztreseno, oltarjev prt raztrgan, — ustnice se nam tresejo, pa vendar moramo še največo gnjusobo povedati — na oltarji pa smo našli človeško blato!“ Prav po turško! (List 30. avgusta 1848.)

„V Dunajskem časniku „Courir“ nekdo Magjarom svetuje, naj se prostovoljno podajo v Mongoljsko domačijo (Azijo) nazaj, ker nočejo z nobenim Avstrijskim narodom v zvezi biti, sicer jim Slovani, Italijani in Nemci napravijo velikansko mačjo godbo. Nabira za vojsko našim bratom Hrvatom na pomoč, kakor naši bralci razvidijo tudi iz „Novic“, veselo napreduje; sliši se, da jim Tržačanje pošljejo 50.000 gold. Ban Jelačić je za potrebno spoznal, deželno glavarstvo na Reki, ki je v rog Magjarskega ministerstva trobilo, odstaviti in denarno zalogo še ob pravem času Avstrijskemu cesarstvu odteti, da ni prišla Magjarom v Peštu v roke. (List 6. septembra 1848.)

„10. dne t. m. se je začela vojska med Ogri in Hrvati. Pravična reč bo dala zmago cesarju zvestim Hrvatom, ki so močna podpora Avstriji. Vsega sveta oči gledajo zdaj na bojišče Hrvaško-Ogersko.“ (List 13. septembra 1848.)

„Hrvaška armada odriva pogumno naprej v Ogersko. Dozdaj ni bilo še nikjer bitke; bana Jelačića in Hrvate sprejemajo s prijaznimi živio-klici. Nabira nov-

„Naša armada ni še vojske začela zoper Magjare. Mesto Šopron (Oedenburg) se je dobrovoljno vdalo. Na Košuta zdaj sami Magjaroni pazijo, da jim ne uide in jih v mlaki ne pustí, v katero jih je zapeljal.“ (List 29. novembra 1848.)

„Vojska na Ogerskem se ima začeti še le po razglasu cesarja Franc Jožefa, ki je 2. decembra tega leta po odpovedi cesarja Ferdinanda nastopil prestol Avstrijski.“ (List 13. decembra 1848.)

„Vse, kar je Kranjskega regimenta še zdaj domá bilo, gré te dni na Ogersko, namesto njih pa bodo Hrvatje tačas tukaj.“ (List 20. decembra 1848.)

„18. decembra 1848. je obsedla cesarska armada pod vojskovodjem Windischgrätzom Ogersko mesto Požun (Pressburg), ban Jelačić je pa ravno tam mesto Wieselburg Ogrom vzela. Najhuja vojska bo okoli Pešta, pa je bo menda tudi kmalu konec in Ogersko kraljestvo bode zginilo, potopljeno po puntu.“

(Dalje prihodnjič.)

Zabavno berilo.

Obrazi iz življenja.

I.

Žganje.

(Dalje in konec.)

Navzdol, čedalje bolj navzdol! Jernej gre k vojakom. Novinec nima denarja za vino. A želodec ne mara za vodo, tedaj žganje! Par soldov za žganje si tudi prosták še odtrga od pičle dnine, nekaj si jih zasluži s pisanjem in prebiranjem pisem. Dobro, da vsak ne zna pisati in brati. Kmalu je grlo gladko za žganje. — Jernej postane korporal, plačo ima boljšo. Zdaj bi lahko si privoščil kak masliček vina ali piva. Toda vino je voda, pivo je voda, želodec hrepení po krepkem, ki se kadí v možgane. Kaj dé, če potem glava boli, če se jamejo tresti udje! Le žganja, dosti ga mora biti, če ga je prav polič. Da ga je dosti, ne more ga biti preveč.

Jernej je bil pri konjkih. Pri vojaški vaji pade zjutraj s konja in si spahne roko. Tovariši so že prej vedeli, da bo padel s konja, vsaj je komaj zlezel na nj. Ozdravi se, a desna roka spahnena ni več za vojaka, a tudi leva se mu trese od žganja. In trese se mu ves život, dokler ni v želodcu toliko žganja, da se noge opotekajo.

Pride domú. O čem živeti? Kot invalidu mu je odmerjenih po 9 krajc. na dan pokojnine. Žlahtniki so pripravljeni dajati mu za ta znesek hrano in stanovanje. Obleko naj si prisluži z delom. Malo dni ostane Jernej domá. Z jedjo in stanovanjem bi bil še zadovoljen, a kje je pijača, žganje? Brez tega ni vredno živeti.

Hajd z doma! Vsaj je še kaj prijatelj — sošolcev! Malo poplakati, pa se jim bo Jernej smilil. Vsak bo dal par desetíc in predno pride do zadnjega, bo prvi že pozabil, kdaj je bil pri njem. To bo večni kolobar, majhen stresljaj bo že vsak lahko prenesel.

Nekoliko časa je to obiranje prijateljev neslo. Vsak je kolikor toliko vesel, če ga obišče znanec z mladih let — bodi si nju stan še tako različen. Vsak ga je tedaj nekoliko pogostil in dal mu par desetíc. Desetice so pa ostale pri najbližjem žganjarji, pri katerem je Jernej tudi navadno spal — pod mizo.

Vse se sčasoma izvé. Tudi znanci Jernejevi so izvedeli, kam on njihove desetice nosi. Ko je drugič

prišel, je dobil jesti in zmerno kupico vina, desetíc ne več. Kaj je maral on za oboje prvo, če pa tretjega ni dobil!

Sila kola lomi. Jernej sprevidi, da tako ne gré. Sklene poprijeti se kacega dela. Ker se je kaj učil, vzamejo ga za mitničarja. Služba ni težavna. Opravljati se dá tudi s pohabljen roko. Plače je po 25 gld. na mesec. Ne veliko, al za enega samega dovolj.

Jernej, ki je toliko študiral, je tedaj mitničar, in pobira cestnino. Ne dolgo. Pijanec ni za nobeno rabo. Plačo je predelal želodec v podobi žganja. Tudi nekaj cestnine se je spremenilo v žganje, veliko več pa je je šlo naprej, kedar je Jernej se zibal v žganjskih sanjah.

Dajo mu slovó in napotí se v mesto. Tu mu živí tudi nekaj znancev. Po nekaterih obiskih so ti za nekoliko desetíc lažji, Jernej za nekoliko kupic žganja težji in krčmarji za ravno toliko desetíc bogatejši. Prijatelj dobrega srca mu priskrbi službo raznoševalca, ker za drugo delo pravi, da ni. Se mu roke tresejo in zlasti pisati ni v stanu. Malo dni opravlja svoj posel, kmalu je zopet sam svoj.

O tem času pride k meni. Bilo je ob desetih zjutraj. „Nič še nisem jedel, prav tešč sem še. Glada se kar tresem.“ Dam mu nekaj desetíc. Zahvali se in odide. Okoli poldne grem domú memo znane žganjarske krčme najnižje vrste. Tik pred mano telebi nekdo na tla, pognan po krčmarji. Pogledam ga, — Jernej je! Brž hitim dalje, ne obrnivši se nazaj.

Čez nekaj dni popraša zopet nekdo po meni. Zopet Jernej. Nevoljen mu pokažem hrbet. „Le kako srajco ali suknjo prosim. Tak-le sem.“ Pri tem odgrne razcapano suknjo in pod njo je — naga koža. Tega pogleda omamljen dam mu dvoje slabših srajc in precej težko suknjo. Zadovoljen gre. Z radovednosti pošljem nekoga za njim gledat, kam bo šel. Čez uro časa pride poslanec nazaj. „Se je preoblekel?“ ga prašam. „Kaj še!“ odgovori. „Šel je naravnost v žganjarijo. ‚Koliko žganja bom dobil za vse to?‘ je nagovoril krčmarja. Ta si je ogledal natanko obleko in rekel: ‚No, tri dni ne boste nič plačali, pijte kolikor hočete.‘ Tako je.“

Teden dni potem naletim na nj na ulicah. Vstavi me. „Že tri dni nisem nič jedel“, prične. Nevolja me popade. „Idi z mano!“ velim. Peljem ga v bližnjo gostilnico. Tu pokličem krčmarja na stran. „Dajte temu možu jesti, da bo sit, piti pa maslic vina ali piva, kar si bo izbral. A več mu nikakor ne dajte piti. Plačal bom jaz.“ Par ur pozneje pridem v gostilno. „Kako je?“ prašam krčmarja. Pokaže mi na tleh moker prostor in mi pripoveduje: „Jaz mu prinesem jesti — slabega ne, saj veste — in maslic vina, ki si ga je izbral. Nič mu ni bilo prav, to sem videl. Pokusi jedilo, potem si natoči vina, ga tudi pokusi, a nevoljen postavi kozarec nazaj na mizo. Mahoma vstane, da bi šel, a se zaletí v mizo in vse je na tleh — razbito in razlito.“ — Jaz plačam razlito jed in pijačo, pobito posodo pa hoče krčmar sam trpeti. Sklenil sem, ne dati mu več nobene krajarja, nobene cunje.

Videl ga nisem več, a slišal sem o njem. Policija ga je bila odpravila na dom in prepovedala mu vrniti se v mesto. V domačem kraju je ljudi dalje nadlegoval. Vse ga je zaničevalo. Bival je kjerkoli. Kedar ni dobil žganja, na domu v šupi, drugje ga niso trpeli, ker je bil presiten.

Enkrat ga je našel mlad fant v neki jami na polji, kjer so pesek kopali. Imel je glavo razbito. Bil je še živ, le govoriti ni mogel. Ker je bil vojaškega stanú, pripeljali so ga v vojaško bolnišnico. Kopriva ne pozebe. Bil je hudo ranjen, a ozdravil se vsaj toliko, kolikor že prej ni bil bolan. Ko je spregovoril in je sodnija mislila, da je pri pravi pameti, izprašala ga je. In

kaj je povedal? Da ga je oni fant v družini več družih ponoči napadel, otolkel in potem v jamo med kamenje vrgel. Bilo je veliko preiskovanja, veliko ljudi je moralo iti k sodnji. A slednjič se je dokazalo, da je pijan gredé domu ponoči zgrešil pot in sam padel v jamo ter se na glavi pobil.

Kak je bil njegov konec? — Našli so ga mrtvega v jarku (grabnu) ob cesti. Utonil je, a utonil v komaj palec globoki mlakuži. Padel je va-njo na obraz in tako se zadušil. Žalostno! A to je žganje.

Mrtvega so prinesli v vojaško bolnišnico. V tej je bil vojašk zdravnik moj prijatelj. Ta mi pové novico. Povabi me tudi, naj grem z njim. Na deskah leži truplo, zabuhlo, komaj podobno Jerneju. Blato se drži telesa in obleke. Razparajo ga. Moj prijatelj vzame z života nekaj zgrbančenega čudne grde barve ter položi na mizo. To ima biti želodec. „Zdaj poglej tù sem, boš nekaj videl“ — mi reče. S tem prižge žveplenico, pri-takne gorečo meseni kepi na mizo in frrr! višnjev plamen začne lizati kepo od vseh strani. —

Studa poln naglo odidem. Tak je bil konec nade-polnega mladenča. Po čem? — Po — žganji!

Književstvo.

* *Allgemeines Repertorium der Gesetze und Verordnungen aus allen Fächern. Nach Materien geordnet und mit einem alphabetischem Index versehen von Anton Globočnik, k. k. Bezirkshauptmann, Ritter des Franz Josefs-Ordens. Laibach 1877. Druck von Ignaz v. Kleinmayr et Fedor Bamberg. Im Selbstverlage.*

C. kr. okrajni glavar Postojnski, gosp. Anton Globočnik, ki mu imé tudi v slovenskem slovstvu ni neznano, opravil je s knjigo pod zgornjim naslovom izdano res zaslužno delo in ustregel željam mnogokrat izrečenim vseh tistih, ki pod vedno rastočim bremenom zakonov, ukazov in vsakovrstnih vladnih propisov po zanesljivem kažipotu zdihujejo. Gosp. Globočnik je s tem iskalnikom — kolikor mi je bilo moči dozdej spoznati — prekosil vsa druga dozdanja pomagala takošna, ker se v njem ozira na vse še veljavne zakone in ukaze, in ne samo na tiste, ki so po zakoniku državnem in zakonikih deželnih razglašeni, in ker se v tej stvari drži neke čudne kratkosti in preglednosti, ki mu dopuša dati knjigi kaj priročno tiskarsko obliko in postaviti prav zmerno ceno.* Knjiga ta (ki šteje čez 500 strani) vzema na oko vsakoliko zakonodavstvo: o politični upravi, policiji, zdravstvu, trgovanji in obrtovanji, občilih, cestah in stavbah, zemljedelstvu, občinskih rečéh, bogočastji, šolstvu, vojaštvu, denarstvu in davkovstvu, pravosodji civilnem in kazenskem itd.

M. C.

Slovensko slovstvo.

* Matičnemu odboru je dobro došlo naznanilo, da velecenjeni slovenski pisatelj gosp. Matej Cigale spi-suje „nemško-slovensko znanstveno terminologijo“ za pre-dale srednjih šol, s posebnim ozirom na psihologijo in logiko. Neutrudljivemu rodoljubi služite za pripomoč enakošna Česka in pa še posebno Hrvatska termino-logija. Ako dobimo ta slovár, lahko se bode potem spi-sala psihologija in logika. Hrvatska terminologija je v mnogih ozirih vredna, da se je — kolikor je mogoče — poprimemo, vsaj so tudi naši rojaci (Erjavac, Tušek, Trdina itd.) pomagali delati jo. To notico spremljamo

*) Cena tej knjigi je 2 gold. 50 kr.

z živo željo, da bi se mnogozaslužnemu gosp. Cigaletu posrečilo, v nepredolgem času dovršiti delo, ki bode odlično mesto imelo v slovstvu slovenskem in čast de-lalo Matici naši.

Mnogovrstne novice.

* *Rothschildova Dunajska rodovina sama ima, ker* jej je skoro ves svet dolžnik, okoli 38 milijonov goldi-narjev vsako leto dohodka, razen 20 milijonov družega dobička, ki ga vleče od borznih operacij. Edini Dunaj-ski Rothschild „kralj judov“ ima tedaj na leto najmanj 60 milijonov goldinarjev dohodka, po takem vsak teden čez 1 milijon in vsak dan 150.000 goldinarjev.

* *Podpore umetnikom, kateri po svojem delovanji* že kake zasluge imajo, in pa štipendije za nepre-možne, pa nadepolne umetnike v pesništvu, muziki in podobarstvu se bodo tudi letos dajale. Prošniki za te podpore in štipendije naj se oglasijo do 31. julija t. l. pri dotični deželni vladi in v prošnjah svojih po-pišejo: 1) kako se je prosilec izobraževal in kakošne so njegove osebne razmere; 2) kako hoče prosilec šti-pendijo rabiti v svoje dalje izobraževanje, in 3) mora prošnji svoji priložiti kaka dela svoje umetnosti.

* *Nekdaj in zdaj. V arhivu opatiije Hintersbach* na Nemškem so našli knjigo, v kateri je bilo od leta 1453., ki je bilo leto velike dragine, zapisana cena ži-vine tako-le: Debel vol je veljal 3½ gold., krava 2 gold., tele ⅓ gold., 23 kostrunov 8 gold., 25 mla-dih piščancev 1 gold., 480 jajc pa ½ gold. To so bili srečni časi! Davkov menda takrat ni bilo nič.

Naši dopisi.

Iz Rusije 16. maja.*) η. — Ob 11. uri ponoči 4. maja se je vrnil car s carevičem naslednikom in svito iz Ki-šenjeva v Moskvu.

Vse mesto je bilo prekrasno razsvitljeno in nešte-vilna množica naroda se je zibala v najlepšem redu po ulicah; neumolkljivi klici „urá!“ (= živio) in melodije narodnih pesmi so se razlegale po svetlih kakor pri be-lem dnevu ulicah. Drugi dan 5. maja je car prijemal v Kremli deputacije in odbore raznih Moskovskih občin in zastopov. Z ranega jutra je napolnila bezbrojna mno-žica vse Kremljevske trge; ob 10. uri so začele depu-tacije se zbirati v velikanski dvorani; ob 11. uri so vstopili v dvorano car s carico, carevič s carevnjo in nekoliko velikih knezov. Car je prejel adrese od Mo-skovskega plemstva, zemstva, mesta, univerze, birže in drugih občin ter je nagovoril odbornike s sledečimi be-sedami: „Pred šest meseci v le-tej dvorani sredi našega drevnjega rojstnega Kremlja sem vam izrekel upanje na mirno poravnanje iztočnih zmešnjav. Želel sem in ni mi nikakor mogoče z besedami povedati, kako iskreno želel sem obvarovati drago mi Rusko kri, al zastonj sem si prizadeval. Bogu je dopadlo drugače delo rešiti. Manifest moj, podpisan 24. aprila v Kišenjevu, je na-znanil Rusiji, da minuta, katero sem prej videl, je na-stopila, in vsa Rusija, kakor sem pričakoval, se je o gla-sila na moj klic. Moskva je prva dala v tem primer in ona je opravičila mojo nado. Danes sem srečen, da imam priliko, s carico, s carevičem in carevnjo zahva-liti se vsem prebivalcem Moskve iz globočine srca za vaša resnična domorodna čuvstva, katera ste pokazali že ne samo z besedami, temveč v dejanji. Z lahko

*) Prejeli preteklo sredo ravno pred tiskom zadnjega lista, da ni bilo več moči zanimivega članka natisniti uno sredo.

Vred.